

Temat: Geneza **Wesela** St. Wyspiańskiego

1. Młodopolscy chłopomani.

Chłopomania to określenie młodopolskiej mody na folklor. Termin ma znaczenie pejoratywne i odnosi się do powierzchownej fascynacji wiejskim życiem, bez zrozumienia jego istoty. Zjawisko datuje się na 2. połowę XIX wieku w Polsce i na Ukrainie.

Chłopomania stanowiła reakcję na miejski dekadentyzm. Wyrastała z przekonania, że wieś jest ostoją polskości, zdrowia, sił witalnych. Stawiano ją w opozycji do miejskiej stagnacji i marazmu. Powrót do natury miał doprowadzić do odnowy ducha narodu.

Przejawy tej mody były różne. Młodopolscy artyści i inteligenci żenili się z chłopkami, budowali chałupy i osiedlali na wsi. Panowała moda na wiejskie stroje i wiejską tematykę w twórczości, szczególnie malarskiej.

O powierzchowności tego nagłego entuzjastycznego zainteresowania wsią pisali już artyści tego okresu. Doskonałym przykładem jest „Wesele” Wyspiańskiego, ukazujące wesele inteligenta z chłopką. Pan Młody to typowy przykład artysty-chłopomana. Demonstracyjnie nosi ludowe stroje, chodzi boso, obnosi się ze swoją fascynacją wszystkim co wiejski. Jednocześnie zdradza ignorancję względem obyczajów ludowych, a czasem nawet niechęć do mieszkańców Bronowic.

2. Plotka o weselu T. Boya Żeleńskiego.

Zabawny był stosunek Rydla do chłopów. Ten poeta — był to klasyczny mieszcuch, niemający poczucia wsi ani chłopów; popełniał tedy co chwilę wykroczenia przeciw etykietce wiejskiej, które raziły Bronowickich gospodarzy. „Ten pan Rydel to dobry człowiek, uczony człowiek, ale strasznie źle wychowany”, mówili, a mianowicie dlatego, że Rydel, chcąc się „zbliżyć do ludu”, chodził w konkury boso, poza tym w marynarce i z zawiniętymi spodniami. Otóż na wsi, chłop chodzi boso albo przy pracy, albo jeśli nie ma butów, ale z wizytą — nie. Rydel posuwał swoją „ludowość” tak daleko, że, przyszedłszy raz z wizytą do willi swej ciotki, p. Domańskiej (Radczyni z *Wesela*) prosił ją o pozwolenie zdjęcia butów, bo tak się już przyzwyczaił... Pokazywał wszystkim, kto chciał i kto nie chciał, że nie nosi gatek etc. I gadał, gadał, gadał...

3. Geneza dramatu St. Wyspiańskiego **Wesele**.

20 listopada 1900 r. odbył się ślub Lucjana Rydla i Jadwigi Mikołajczykówny. Miał on miejsce w kościele Mariackim.

WESELE

- chata w Bronowicach
- ślub w 1890 r. Włodzimierza Tetmajera i Anny Mikołajczyk
- Anna Mikołajczyk miała 2 siostry
- Maria
- *była zaręczona z malarzem Ludwikiem de Laveaux chorym, który zmarł na gruźlicę za granicą*
- Jadwiga
- *ożenił się z nią Lucjan Rydel*
-
- wraz z oczepinami trwało trzy dni
- goście
- cała wieś

- krakowska inteligencja
- 4. Premiera sztuki w marcu 1901
- 16 marca 1901 roku, w krakowskim Teatrze Miejskim odbyła się prapremiera *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. Wydarzenie to wywołało w podwawelskim grodzie prawdziwą sensację. Jej początki sięgają listopada 1900 roku, kiedy to przyjaciel Stanisława Wyspiańskiego ze szkolnej ławy, poeta Lucjan Rydel ożenił się z bardzo urodziwą chłopką — Jadwigą Mikołajczykówną, siostrą żony Włodzimierza Tetmajera. Panna młoda pochodziła z Bronowic, wsi należącej do parafii kościoła Wniebowzięcia Najświętszej Panny Marii w Krakowie. W tej właśnie świątyni odbyła się uroczystość ślubna. Stanisław Wyspiański był świadkiem pana młodego. W następnych dniach weselni goście — prawie cała wieś i artystyczne kręgi Krakowa — hucznie bawili się w chacie Włodzimierza Tetmajera w Bronowicach.

St. Wyspiański. „WESELE”

Mekinem, wyprawictwa Kart ilustr. „Polonia” w Krakowie

Jana Zofia

Domek mały, chata skąpa   Własne trwogi, zbrodnie, sny,
Polska, swoi, własne lzy   Własne brudy, podłość, kłam;
Znam, zanadto dobrze znam